

In 1988 reisden Renske en ik door Peru. Hieronder enige herinneringen daaraan.

Tegenover de aankomsthal van het vliegveld te Lima lag een kale, antraciet-grijze vlakte. Eertijds was daar een krottenwijk. Maar toen er een buitenlandse hoogwaardigheidsbekleder op bezoek zou komen, vond de toenmalige machthebber dat zulks geen ponem was. Dus verzon hij: -alle bewoners van deze wijk moeten binnen een uur een Peruaanse vlag hebben uitgestoken. Zo niet, dan komt er een bulldozer-. Hoewel men poogde iets te laten wapperen dat op de nationale banier leek, soms met toevoeging van kledingstukken, keurden de daartoe aangestelde militairen alle vlaggen af. Dus hoppa.

Per taxi naar ons hotel rijdend vielen me twee zaken op:

- een groot aantal vrachtauto's met zakken cement. Bij navraag door Renske bij de chauffeur (zij sprak Spaans en ik niet), antwoordde hij, dat het vervoer ervan een week was vrijgegeven. - dat hij plotsklaps snelle zwenkingen maakte, betref het ontwijken van rioolputten waarvan de deksels waren gestolen.

De volgende dag vlogen we door naar Cuzco.

Anders dan aangekondigd, maakten we een tussenlanding in the middle of nowhere om een manspersoon binnen te laten met gouden ringen om tal van vingers. Hij werd vertroeteld door de stewardessen.

Naast ons zat een mevrouw met een drietal hoeden over elkaar op en een zwijgende baby aan haar buik.

Het net levende kippen tok-tok-tok deponeerde ze in het vak voor de handbagage.

Aan de overzijde een meneer met een verwoest gelaat. Het betref iemand die het bola-spel had gespeeld.

Hetgeen een toelichting behoeft.

Een bola is een soort  lasso, in de vorm van een lederen riem van ongeveer een meter, met aan de uiteinden in leer

gevatte ballen gedroogde klei en in het midden een lang touw. De werper zwaait de ballen boven zijn hoofd in tegengestelde richting en werpt die van zich af. De bedoeling is dat de draaiende ballen om de poten van een viervoeter slaan, om zo paard, rund of lama te vangen. Men kan de bola ook aanwenden om iemands harses te raken. In dat geval betreft het een spel. De geraakte heeft niet allen verloren maar is er ook slecht aan toe. Maar zo hij het overleeft, verwerft hij wel vrij-drinken in elke kroeg.

Cuzco ligt hoog in de Andes. Toen het vliegtuig schokkend begon te dalen tussen de mauve- en reseda-kleurige hellingen wees niets op een vliegveld, laat staan op een stad. Ondertussen kreeg een Belgische toerist last van hyperventilatie, maar werd nochtans door een stewardess aan een zuurstoffles gelegd. Hij liep paars aan. Op het laatste moment, net toen ik de kundigheid van de piloten ernstig in twijfel ging trekken, verscheen er een landingsstrip.

Doof en kortademig (later zou ik mijn Duitse semi-bergschoenen vier-trapsgewijs moeten aantrekken:

(1 erin wurmen met een voet gevolgd door opstaan en een paar keer diep in- en uitademen,

2 de veters rijgen en strikken + ademen, 3 en 4 voor de andere schoen) zochten we onze bagage. Zij lag op een hoop waarover een hond snuivend heen en weer draafde, daartoe aangespoord door een in de houding staande militair middels een herhaald: 'Zzoek'.

Gegeven de omstandigheden zou 'Soek' nog kunnen, maar 'Zzoek'...? Het bleek te gaan om een hasj-hond die in Nederland was opgeleid. Toch ben ik het daarna een vreemd woord blijven vinden.

We wandelden door Cuzco in een mengeling van ontzag en afkeer. Dat betref de wonderbaarlijke fundamenten van de Inca's, geordend volgens een vermogen dat ik enkel ken van het in-swing-raken bij musiceren, waarop de Spanjaarden later iets van hun gading bouwden.

Die stapeling van het ene wrede bewind op het andere... ik zou onverwijld zijn togetreden tot het 'lichtend pad', ware het niet dat het een omwisseling van de ene terreur voor een andere betreft.

Machu Picchu is een door toeristen platgetreden oord, daarin vergelijkbaar met Venetië en het Alhambra. Maar, zo zij noden tot een erotisch getint verwijlen, overtreft Machu Picchu verre de andere twee. Er heerst daar een immense geilheid. Wel vermoed ik dat er een purisme achter stak, vergelijkbaar met de Arische neuk-hotels ten tijde van het fascistische Duitsland.

De Inca's waren een soort Romeinen. Dus goed in het organiseren middels wetten en wegen, want niet gehinderd door een overmaat aan artistieke verbeeldingskracht en wellicht daardoor voorzien van een buitengemeen vermogen tot aanpassen en inlijven van anderomans verworvenheden en rituelen. Maar zo zij overeenkwamen in een wreed management, in mentaliteit verschilden ze. Want bij de Inca's overheerste een fatalistische afwending.

'Kijk', zei Renske, en wees op een rijtje oude mannen op een bank in een winkelstraat. Ze zaten daar niet in genieting van passerende schoonheden, maar daarvan afgewend, starend naar een blinde muur.

Van Cuzco naar Juliaca namen we de trein.

We reisden eerste klasse, met als voordeel dat er op de treeplanken soldaten met pistoolmitrailleurs stonden. Want elders klonk bij elk station 'Houd de dief' in tal van talen en tongvallen. Af en toe werd er een dader afgevoerd tussen twee agenten met de motoriek -zodra we uit het zicht zijn geven we hem een schop onder zijn toges en dat was dat-.

Daar tijdens maakte ik een reeks aquarellen van het passerende landschap. Hoewel de trein in een sukkeldraf reed en ik tevens gebruik maakte van gunstige bochten, vergde dat toch een a-tempo verven in uiterste concentratie.

Ik heb ze nog een keertje doorgekeken. Eigenlijk onttrekken ze zich aan een oordeel over goed/slecht. Zodat ik in het duister tast omtrent de reden waarom ze me lief zijn. Misschien gaat het om de positie: -dat je , vervend, verder nergens aan meedoet-. Ergens in the middle of nowhere stopte de trein om een manspersoon binnen te laten met gouden ringen aan tal van vingers.

Hij eiste de zitplaats van de conducteur op, waarop die kaartjes ging controleren ter verwerving van de plaats van een Zweedse toeriste.

Hoewel wij volgens de dienstregeling Juliaca te 17u zouden bereiken, hield de trein een uurtje stil, zodat we bij 'avondval' (een onzinnige term, want mits je even uit je doppen kijkt, weet je dat de avond oprijst en het ochtendgloren daalt) het station moesten verlaten. Aan weerszijde van de route naar buiten had zich een menigte personen opgesteld. Zo zij iets van haar gading bespeurde, stak er een jongetje over en deed alsof hij struikelde. In het moment van vertraging daardoor, sloegen de zakkenrollers toe. Met mijn Duitse semi-bergschoenen tal van blote voeten betredend, kwam ik er onberoofd door.

Maar voordat we daar een makkelijk oordeel over vellen, wil ik er op wijzen dat armoede aldaar een gelaagdheid heeft.

Daarvan zag ik er vier:

- o degenen die op stoepen iets trachten te verkopen,
- o degenen die hun hand opsteken of het hun kind laten doen,
- o degenen die gaan jatten,
- o degenen die daarvan afzien en enkel een vuilniszak meevoeren waarin ze zich hullen om zich op een stoep te slapen te leggen.

Waarbij aangetekend dat in Juliaca de nachttemperatuur omstreeks het vriespunt is, waarbij aangetekend dat de valuta -de Inti- elders oninwisselbaar is, zodat die half-procent rijken rekenen in dollars.

Juliaca ligt aan het Titicacameer, het hoogst bevaarbare meer op aarde, deels behorend tot Peru, deels tot Bolivia. En waar grenzen zijn moeten ze worden bewaakt. Vandaar dat de Engelse bewindvoerders ooit een militair schip in stukken lieten zagen, over de bergen naar het meer transporteerden, om het aldaar weer in elkaar te laten lassen. Het schip ligt nu in de haven van Juliaca weg te roesten. Het water is glashelder bij een temperatuur van ongeveer 10 graden Celsius. Nochtans wonen er Uru's op drijvende eilanden van biezen. Die biezen moeten voortdurend worden opgehoogd. De rottende onderkant verspreidt een melancholisch stemmende geur.

Op het hoofdeiland was een schooltje. We keken door de glasloze ramen naar binnen. De meester deed op een vettig bord een staartdeling voor. Ons ziende, koos hij de beste leerlinge om het hem na te doen. Zij volbracht de deling moeiteloos. We applaudiseerden met een knikje naar de meester. Na afloop stopte ik hem een bundeltje Inti's toe dat we toch over hadden. Hij schudde me langdurig de hand daarvoor, tot mijn schaamte.

In de nacht terugkerend op Schiphol, was onze bagage zzzzoek, maar werd ons enige dagen later nabezorgd. Ook de lepel van roestig ijzer met een lange, breinaald-vormige steel en een opvallend kleine bak, die ik herkende van het intrigerende schilderij van Jeroen Bosch, met op de voorgrond een manspersoon met zo'n lepel door zijn hoed gestoken.